

Strategije usposabljanja učiteljev za poučevanje o tveganjih

Ta informativni bilten temelji na ugotovitvah poročila o primerih usposabljanja učiteljev in študentov pedagoških študijskih programov bodisi iz varnosti in zdravja pri delu bodisi za poučevanje o tveganjih. (1) V času delovne dobe bi morali biti vsi učitelji deležni usposabljanja iz varnosti in zdravja pri delu ter o tem, kako vključiti poučevanje o preprečevanju tveganja v proces izobraževanja.

Poučevanje o tveganjih je težko vključiti v šolski učni načrt, študije primerov pa kažejo, da ga je še težje vključiti v programe usposabljanja bodočih učiteljev. Primeri, obravnavani v poročilu, predstavljajo različne pristope in metode, ki bi jih morda lahko upoštevali ali iz njih izhajali. Na njihovi podlagi je mogoče zaključiti, da je uspeh odvisen od pragmatičnega pristopa, ki upošteva potrebe in razmere v šolah ter programe za študente pedagoških študijskih programov. Kažejo tudi pomen usposabljanja, ki podpira „celostni šolski“ pristop in izobraževanje o tveganjih ter upravljanje varnosti in zdravja pri delu poveže z zagotavljanjem varnega in zdravega delovnega in učnega okolja. Odločilnega pomena za nadaljnji razvoj na tem področju bo sklenitev pravih partnerskih odnosov in zavezanost vseh ključnih partnerjev, pa tudi izmenjavanje praks in izkušenj.

Ena izmed težav, ki je bila izpostavljena v obravnavanih primerih, je zanašanje okolice na posamezno osebo, da bo poskrbela za izobraževanje o tveganjih. Težavno je tudi, če je usposabljanje samo enkratno dejanje in ne poteka v okviru rednih, organiziranih dogodkov. Projekti morajo postati trajne narave in morajo biti vključeni v splošno ter celovito strategijo.

© Susanne Ulk

Razvoj strategije

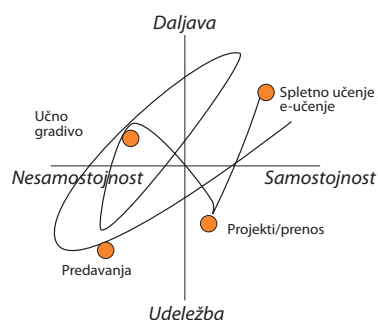
Na podlagi obravnavanih primerov ugotavljamo, da bi lahko strategija na tem področju vključevala naslednje:

- usposabljanje kot del „celostnega šolskega“ pristopa, ki združuje izobraževanje o tveganjih in spodbujanje boljšega upravljanja var-

(1) „Training teachers to deliver risk education – Examples of mainstreaming OSH into teacher training programmes“ (Usposabljanje učiteljev za poučevanje o preprečevanju tveganja – Primeri uvajanja varnosti in zdravja pri delu v programe usposabljanja učiteljev) (http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view).

nosti in zdravja pri delu v šolah; varnost in zdravje pri delu mora postati sestavni del učiteljeve delovne obveznosti; v okviru varnostne kulture na šoli je treba spodbujati učitelje k sodelovanju in dejavnemu vključevanju v zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu;

- usposabljanje študentov pedagoških študijskih programov mora vključevati osnovne informacije o varnosti in zdravju pri delu v šolah in o tem, kako vključiti izobraževanje o tveganjih v učni načrt;
- vsi učitelji morajo biti v okviru uvajanja ob prihodu na šolo poučeni o varnosti in zdravju pri delu ter možnostih za vključevanje izobraževanja o tveganjih v učni načrt;
- ravnatelji se morajo dodatno usposobiti, da si pridobijo posebno znanje o upravljanju varnosti in zdravja pri delu ter vključevanju izobraževanja o tveganjih v vsakodnevno delovanje šol;
- učitelji se morajo dodatno usposobiti glede na predmete, ki jih poučujejo, da si pridobijo posebno znanje o varnosti in zdravju pri delu ter o izobraževanju o tveganjih; poleg tega je treba razmisliti o tem, da bi nekatere zaposlene imenovali za „zagovornike“, katerih naloga bi bila širjenje informacij o varnosti in zdravju pri delu ter spodbujanje drugih k dejavnemu sodelovanju na tem področju;
- določitev najmanjšega števila učiteljev, ki se morajo udeležiti posebnega usposabljanja iz varnosti in zdravja pri delu;
- mreženje šol in „zagovornikov“ varnosti in zdravja pri delu prispeva k:
  - sprotnemu obveščanju vseh zaposlenih, saj imajo šole s tem pogosto težave;
  - medsebojni izmenjavi izkušenj;
- sodelovanje in udeležba širokega kroga partnerjev, vključno z:
  - izobraževalnimi ustanovami, institucijami, pristojnimi za pripravo učnih načrtov, in zavodi, ki izvajajo pedagoške študijske programe;
  - drugimi posamezniki in organizacijami, katerih področje dela je lahko povezano z izobraževanjem o tveganjih (profesorji zdravstvene vzgoje, organi, zadolženi za spodbujanje varnosti v cestnem prometu in preprečevanje prometnih nesreč, organi na področju športne vzgoje);
  - strokovnimi organi učiteljev in njihovimi sindikati;
- prepoznavanje sinergij in načinov za poučevanje učiteljev s čim manj motnjami;

- Povezovanje učenja z udeležbo in učenja na daljavo
- Optimiziranje tradicionalnega in večpredstavnega učnega okolja
- Povezovanje samostojnega in nesamostojnega učenja
- Razvijanje sposobnosti na podlagi strokovnega znanja

- zagotavljanje posebne podpore, informacij in orodij šolam, da bodo ustvarile zdravju prijazno in varno učno in delovno okolje, tako da bodo vprašanja varnosti in zdravja pri delu osrednjega pomena za učitelje in učence.

Določitev učnih ciljev

Da bi lahko razpravljali o kakršni koli strategiji na področju usposabljanja učiteljev o varnosti in zdravju pri delu z drugimi, na primer z organi, pristojnimi za izobraževanje, ali pedagoškimi fakultetami, je pomembno jasno določiti učne cilje takšnega usposabljanja. Iz obravnavanih primerov izhaja, da bi lahko bili učni cilji za usposabljanje vseh učiteljev v splošnem osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju usmerjeni k:

- pridobivanju znanj in spretnosti za vključevanje izobraževanja o tveganjih v učni načrt;
- osvajanju osnovnih vedenjskih vzorcev in znanja o lastni varnosti in zdravju pri delu, tj. o varnosti in zdravju pri delu na delovnem mestu v šoli;
- pridobivanju znanj in spretnosti, s pomočjo katerih bodo učitelji dejavno prispevali k lastni varnosti in zdravju pri delu ter k varnosti in zdravju drugih.

Zagotavljanje ustreznih in primernih virov za usposabljanje

V prejšnjih poročilih EU-OSHA o vključevanju varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje je bilo med drugim ugotovljeno, da je treba za podporo strategiji na tem področju razviti ustrezna gradiva za poučevanje in jih ponuditi šolam in pedagoškim fakultetam. Enako velja za usposabljanje učiteljev. Iz študij primerov izhaja, da je treba v okviru strategije za usposabljanje učiteljev upoštevati različne vire in pristope.

Možni viri za usposabljanje:

- priročniki za učitelje pripravnike;
- priročniki za novozaposlene učitelje;
- sklopi gradiva za predavatelje;
- gradivo za posebno usposabljanje učiteljev s kaskadnim učinkom;
- gradivo za učitelje, ki bodo poučevali in usposabljali druge učitelje;
- nazorno gradivo za uporabo v razredu.

Možne metode in pristopi za usposabljanje:

- možnosti za samoizobraževanje, zlasti e-učenje in/ali interaktivni CD-ROM-i;
- kombinirano učenje – kombinacija spletnega usposabljanja na daljavo in standardnega usposabljanja, na primer na delavnicah;
- metode aktivnega učenja, pri katerih učitelji uporabljajo svoje znanje; pomembne so zlasti, ker bo to pristop, ki ga bodo učitelji uporabili za poučevanje učencev v razredu;
- vključitev varnosti in zdravja pri delu učiteljev v programe za učitelje pripravnike, kot je to običajno na drugih področjih poklicnega usposabljanja;
- jasna povezava med usposabljanjem učiteljev in pripravo učnega načrta.

Drugi možni elementi usposabljanja:

- razpravljanje o potrebah učiteljev po usposabljanju med preskušanjem gradiv v razredu;
- proučevanje možnosti splošnega usposabljanja, kot je usposabljanje iz zdravstvene vzgoje, prometne vzgoje, športne vzgoje in izobraževanje o tveganjih;
- preverjanje, kako bi bilo mogoče učiteljem posredovati osnovne informacije in jih usposobiti v čim krajšem času;
- povezava usposabljanja s poklicnim napredovanjem, z akreditacijo, izdajanjem potrdil, priznavanjem pridobljenih spretnosti in znanj na področju upravljanja varnosti in zdravja pri delu itd.;
- zagotavljanje dodatne podpore šolam na področju ocenjevanja tveganja in upravljanja varnosti in zdravja pri delu;
- vključitev evalvacije projektov ter programov in metod usposabljanja.

- Pristop, ki ga je uporabil irski „Health & Safety Authority“ vključuje: e-učenje (splošno za ravnatelje in učitelje in posebej prilagojeno za učitelje tehnike in naravoslovja), spletne poletne programe za osnovnošolske učitelje, načrte učne ure z gradivom, e-učenje za študente, prireditve in tekmovanja, navodila in podporo pri upravljanju varnosti in zdravja pri delu v šolah.
- Pobude na Danskem vključujejo mrežo učiteljev – „zagovornikov“ varnosti in zdravja pri delu v šolah in prilagojene programe za učitelje na različnih izobraževalnih ravneh.
- Poljska vključuje učitelje v načrtovanje nacionalnega umetniškega tekmovanja s področja varnosti in zdravja pri delu, kar jim daje možnost, da izpopolnijo svoje znanje.
- Finska načrtuje spremembo sistema, v skladu s katero bosta na vsaki šoli dva učitelja, ki bosta usposobljena za zdravstveno vzgojo. Sestavni del slednje bo tudi dobro počutje na delovnem mestu.
- Nemški projekti obsegajo večpredstavno usposabljanje za inštruktorje na daljavo in partnerstva s športnimi organizacijami, katerih cilj je razvijanje usposabljanja za učitelje zelo nevarnih športov.
- V ZDA se učitelji, ki vodijo tečaje iz varnosti in zdravju pri delu za študente, usposablja na triurni delavnici.

Dodatne informacije

Poročilo je na voljo v angleščini na spletni strani EU-OSHA:
http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teacherstraining-risk-education_TE3111358ENN/view

Ta informativni bilten je na voljo v 24 jezikih na:

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Spletne strani EU-OSHA, posvečene vključevanju varnosti in zdravja pri delu v izobraževanje so na voljo na:

<http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ŠPANIJA
 Tel. +34 944794360, Faks +34 944794383
 E-naslov: information@osha.europa.eu

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Razmnoževanje je dovoljeno ob navedbi vira. Printed in Belgium, 2012